

מהיום: חוק המסדיר את הפיקוח האלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר

חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על-תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014 עבר בכנסת בתאריך ה- 8/12/2014 אך נכנס לתוקף רק עתה, חצי שנה אחרי, ולראשונה מסדיר באופן יסודי את תחום הפיקוח האלקטרוני על עצורים ואסירים משוחררים על תנאי. החוק הוא תוצאה של ההבנה כי לא כל העצורים והאסירים מהווים סכנה לשלום הציבור וניתן להמיר חלופות מעצר בדרכים שלא מהווים סיכון לנאשם או פגיעות נפשיות ארוכות טווח כתוצאה מהחזקתו במתקן כליאה בתנאים מחמירים. עו"ד אסף דוק מסביר אודות תכליתו של החוק החדש ומאפייניו.

מהו פיקוח אלקטרוני?

פיקוח אלקטרוני על מעצר או מאסר בית הוא חלופה לכליאה המאפשרת פיקוח באמצעים אלקטרוניים על שהות המפוקחים (במקרה זה - עצירים משוחררים בערובה או אסירים משוחררים על תנאי), בביתם או במקום מוגדר אחר. המערכת האלקטרונית מאפשרת לוודא את נוכחות המפוקח במקום בזמנים ובמועדים בהם מתחייבת שהותו במקום הפיקוח. המערכת מאפשרת התרעה בזמן אמת על יציאות בלתי מאושרות של המפוקח ממתחם הפיקוח, החורגות מהתנאים שנקבעו במסגרת ההחלטה לשחררו ממעצר או ממאסר.

חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר מסדיר לראשונה את תחום הפיקוח האלקטרוני על עצורים ואסירים

מזה למעלה מחמש שנים נעשה בישראל שימוש באזיקים אלקטרוניים במסגרת שחרור בערובה של עצורים ושחרור על תנאי של אסירים (פיקוח אלקטרוני), באמצעות תכנית פיילוט לפי הוראת שעה המוארכת מעת לעת, וכעת זו מוחלפת בחוק זה אשר קובע הסדרה מפורטת וקבועה.

עיקרי החוק החדש

החוק קובע כי חלוקת מכסות השימוש באיזוק אלקטרוני בין אסירים ועצורים תיעשה באמצעות צו שיובא לאישור ועדת המדע והטכנולוגיה וועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת. באשר לעצורים, בשונה מתכנית הפיילוט, בה נעשה שימוש באיזוק אלקטרוני כחלופת מעצר, השימוש באיזוק האלקטרוני לפי החוק החדש יהיה במסגרת מעצר עד תום ההליכים, שמתבצע בתנאים שונים משהיה בבית מעצר. כמו כן, החוק החדש מנחה את בית המשפט באילו עבירות חמורות אין להחליט על מעצר בפיקוח אלקטרוני, אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו, וכן קובע מגבלות שתחתיהן, במקרים חריגים, יוכל בית המשפט להחליט שלא לקבל תכנית פיקוח מסוימת. בנוסף נקבע בחוק כי בית המשפט יוכל בהחלטותיו להיעזר בתסקירי מעצר מטעם שירותי הרווחה.

חוק הפיקוח האלקטרוני מסדיר גם את הנושאים הבאים:

- הגדרת אוכלוסיית היעד וקביעת רשימת עבירות שאינה מאפשרת שחרור נאשם בפיקוח אלקטרוני - הבניית שיקול הדעת השיפוטי בדבר קביעת המועמדים המתאימים לתוכנית הפיקוח.

- **הבטחת קיומם של תנאים מתאימים להחזקה בפיקוח אלקטרוני** - התניית ההחלטה על החזקת עצור בפקא"ל בקבלת מידע מראש בדבר התאמת מקום הפיקוח ובמקרים מסוימים אף בקבלת תסקיר שירות מבחן.
- **מעמד המשפטי של המפוקח** - שינוי סטטוס המפוקח כך שהמפוקח מצוי במעצר בביתו בפקא"ל ולא שהפקא"ל נקבע במסגרת 'תנאי שחרור'.
- **המודל המנהלי לעניין הפסקת תכנית הפיקוח בעקבות הפרות תנאי הפיקוח** - הסמכת גורם מנהלי בשב"ס (ממונה) להורות על הפסקת הפקא"ל על בסיס ראיות מנהליות בנוגע להפרות, בכפוף לזכות שימוע. תוך 72 שעות ממועד המעצר, יובא המפוקח בפני ביהמ"ש לבחינת החלטת הממונה.
- **קביעת כלים להבטחת עמידתו של המפוקח בתנאים שנקבעו** - קביעת ערב שיערוב לעמידת המפוקח בתנאי התכנית, הגדרת המטרות שלשמן ניתן לאשר 'חלונות' והתניית הכניסה לפיקוח אלקטרוני בקיום תכנית לליווי סוציאלי של המפוקח.
- **קביעת מכסת מפוקחים שניתן לפקח עליהם בו-זמנית** - הסמכת השר לבט"פ בהסכמת שר האוצר ובהתייעצות עם שר המשפטים לקבוע בצו מספר מרבי של מפוקחים בו זמנית.
- **החרגת מקומות מסוימים בהם לא ניתן לקיים פיקוח אלקטרוני** - הענקת סמכות לקצין משטרה בכיר לקבוע כי מקום הפיקוח המוצע אינו מאפשר פקא"ל בשל סכנה לביטחון הנפש. חוות דעתו של הקצין תובא לביהמ"ש אשר יוכל לסטות ממנה מטעמים מיוחדים שירשמו.

הסדרים חדשים גם באשר להפרת תנאי הפיקוח האלקטרוני

בחוק החדש קיימים גם הסדרים באשר להפרת תנאי הפיקוח, ביניהם באשר לאפשרות להחזיק במעצר מפוקח שנמצא מחוץ לתחום הפיקוח וכן הסמכת ממונה מטעם השב"ס, שהוא אדם שכשיר להיות שופט בית משפט שלום, להורות בכפוף לעריכת שימוע, על הפסקת הפיקוח האלקטרוני והחזרה למתקן הכליאה להמשך מעצר בשל הפרה מהותית או חוזרת של תנאי הפיקוח, ועל כך קיימת ביקורת שיפוטית.

כמו-כן החוק מגדיר מועדים שונים, בין היתר לעניין אורך המשפט של עצורים בפיקוח אלקטרוני, לעניין הבאתם בפני שופט לאחר מעצר בשל הפרת תנאי הפיקוח, לעניין הכנת דיווח לבית המשפט על תכנית הפיקוח וכדומה. עוד נקבע שהפעלת הפיקוח האלקטרוני תבוצע על ידי מרכז שליטה של השב"ס, שיעזר בחברות פרטיות שמפעילות את הטכנולוגיה ומבצעות את הפיקוח. עובדי חברות אלה יעברו הכשרה מיוחדת מהשב"ס, יהיו מחויבים לשמירה על סודיות, ייבדק עברם הפלילי והם יהיו חשופים לאחריות פלילית בעת ביצוע תפקידם, כעובדי ציבור. האיזיקים האלקטרוניים יעברו בדיקות תקופתיות לוודא התאמתם לשימוש בשבת, כך שיהיו בטוחים גם לשומרי מצוות.

[לצפייה בנוסח החוק המלא לחצו כאן](#)